

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én másfél iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frrtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az Erdélyi Gazda

kiadó-hivatalához czimzandók.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Áron, Bárány Jósika Sámuel, Szabó Sámuel, Vörös Sándor
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Havi emlékeztető: február. — A czukorrépa Erdélyben. I. (GV.) — Kertészeti szakosztályunk 1888-ik évi működése. — Könyvismertetés (Balás és Hensch különleges növénytermelése) R. J. — A maros-tordai gazd. egylet közgyűlése. — A gazdasági károk elemi csapások által. — Tűz az istállóban. — A rozsdá ellen. — A sertéshizláló tizparancsolatja. — Vizsgarend. — Mellékleteink. — Piaczi árak. — Hirdetés. —

Havi emlékeztető.

Február.

Ház és udvar. Magtári gabonakészletünket rendes időben megforgatjuk; a tavaszi vetéshez szükséges vetőmagot előkészítjük.

Az épületek falai mellé szivárgott havat és esővizet kapával, ásóval gondosan elvezetjük.

Élket, fogast, hengert, kijavított állapotban készen tartunk.

A gazdasági udvar seprédékét, a szerűs kertekből a kaza- és boglya-félékeket és tetőket trágyadombra szállítjuk, mert e hónapban túl, az ekemunka idején, bajosan érkeznénk belőlük a végzésére.

Csőves tengerit (törökbuza) morzsoltatunk; csutkája kitűnő tüzelő anyagot ad.

Szántó föld. Ez időben csak kivételesen lehet szántani; a trágyahordás folytatása tartozik főtendőnk közé. Hó-olvadáskor a földjeinkre gyűlt vizet úgy vezetjük le, hogy vízmosások, szakadások ne támadjanak, továbbá igyekezzünk a vizet oly helyre vezetni, hol megállapodásával csekélyebb kárt okoz.

Réten és kaszálón még minden munka szünetel, kivéve a trágyázási miveleteket.

Langy időjárás alkalmával a vakond-turások és hangyaszombócok egyengetése, mindenféle gízgáz, tövis és cserje kiirtása, nemkülönbön a kövek és más akadályok eltávolítása haszonnal végezhető.

Allattenyésztés. A múlt hónapban említett istálló-i teendők nem változnak.

Az igaz állatok a nehéz tavaszi munka közeledtével jobb takarmányozásban részesülnek, vagy ha lehetséges, néhány heti pihenést élveznek.

A lellett kanczák kevés árpa vagy tengeri (törökbuza) darát kapnak, napos időben csikójukkal együtt kivezetendők.

A leladzott koczák kettős élelmezési adagban részesül-

nek, de úgy, hogy az élelmezés megszorítása fiadás előtt két héttel kezdessék. A ketreczekben levő kis malaczok alomja hetenként legalább egyszer megújítandó; tisztátalan, nedves fekhelyen az apróság megkoszosodik és elpusztul. Ha a szoptató koczák élelmezésére nem rendelkezünk elegendő törökbuzával, a szoptatás 5-6-ik hetében a törökbuza mellé, vagy annak fele részbeni pótlására kevés répát is adhatunk, de csak úgy, ha nem rothadt.

Az anyajuhok jó illatos szénán tartatnak, hogy ne csak erőteljes egészséges bányát hozzanak világra, hanem megtögyelve bő tejelválasztásra képesíttessenek.

Fejős és állós bivalok erőteljes élelmezésben részesülnek, a lellett bivalokat meleg istállóban helyezük el, nehogy a gyenge és kényes bivalborjut a hideg meganyargassa.

Göblyök a hizás végszakán darát és jó szénát kapnak. Majorságnak zabot, kendermagot hintünk, hogy a tojást korán kezdje.

Szőlő. A szőlőben az előbbi hónapban elmondott teendők folytatjuk. Most az ideje szőlőnek való hegyoldalokat vászítani: a honnan legkorábban takarodik el a hó, ott a szőlő meg fog érni; rossz fekvésű és hideg szeleknek kitett helyre ne pazaroljuk pénzünket és szorgalmunkat, mert ritkán látjuk örömet. Az ujonnan állítandó szőlők számára is most rendeljük meg — ha magunknak nincs — az ültetni valót. A ki jót is, sokat is akar: ültessen, a mi viszonyaink miatt — de mindig csak jó helyekre! — somszőlőt leánykával, wälsch rieslinget, rajnai rieslinget; pirosnak: burgundit, oporfot, carbenetet stb. — mindeniket külön-külön; az elegyítést bizzuk a pinczesterre. A szőlő hajtásához szükséges fitzveszőt megszedetjük és pinczében tartogatjuk, karkat hegyezettünk, ásókat, kapákat, karózó-vasat és a többi szerszámot számba vesszük és ha hibásak, megjavíttatjuk, hogy annak idejében használhassuk.

Pincze. Pinczénkben az új borok lehozását be kell fejezni; a megürült hordókat szigorú ellenőrzéssel tisztára kimosatni és ha megszáradtak, bekénezeni, mert valamint csak egészséges testben lakhatik ép lélek, úgy sennyes és dohos hordóból sem fog soha nektár csepegni. Gyakran töltögetni és pinczédet tetőtől talpig tisztán tartani el ne mulaszt!

Gyümölcsös. Ha ősszel a gyümölcsfák töve körül a földet nem ásattuk volna fel, ezt most, mikor az idő engedi, megtenni

el ne mulasszuk; januárhóban be nem végzett gödrök ásását és a hernyófészkek szedését folytatjuk és bevégezzük. Olyan vén fák ágait, melyeknek koronája igen sűrű, mennyiben ősszel nem végeztük volna, megtrikítjuk. Az elszáradt és beteges galyak eltávolítandók vagy kivágandók. Matszészkor a fátön támadt sebeket késsel simára kell faragui; a fiatal fák sebeit viasszal, a vénebb fákét pedig kátránnyal kell bekenni.

Falskola. Szép napfényes időben a fiatal oltványok metszését megkezdjük: A törzsön ejtett sebek bekeülésére. legjobb a következő hideg folyó viasz: $\frac{1}{2}$ kilo közönséges erdei fenyőszurkot felolvasztunk, ehhez egy evőkanálnyi tisztított lenolajt adunk, mihez 2 dekagramm felmelegített spiritust (spiritus rectificatissimus) töltünk, az egészet jól összekeverjük és széles száju üveg- vagy bádogszelenczékben légmentesen elzárjuk. Oltó galyakat most már okvetlenül szedetnünk kell, de csak olyan fákrol szedessünk, a melyek már termést hoztak; hogy a fajok valódsága kétségtelen legyen. Az alma és körtenél a téli oltást végeztetjük és az oltott törzsök gyökerét felhigitott agyagföldbe mártogatjuk, az így elkészített törzsöket pedig kiültetésig a hidegtől védett pinczékbe, vagy vermekbe helyezzük. Egres, ribiszke, birsalmadugványokat szedünk és árnyékos helyre, földdel betakarva eltesszük.

Konyhakert. Ha az idő engedi, a spárgaültetvények földjét felásatjuk. Az argenteuili mód szerint tenyésztett spárgaültetvények földje feltöltendő. Az elgyengült spárgaültetvényeket, a kihajtást megelőzőleg, jó vastagon friss lótrágyával fedjük be, hogy korán kezdjenek hajtani. Murok, petrezselyem, spinót paszternák vetés szabadban megkezdetik. Gyengemelegű melegágyakba czeller, hagyma vethető. Ugorka, dinnye, karfiol, karaláb, korai káposzta melegágyba ültetendő; saláta, retek, paszuly, törpe borsó melegágyakban elvetendő. A január hónapban készített melegágyak körül rakott trágya ujjal pótolandó, hogy a hőmérsék folytonosan $15-20^{\circ}$ R. legyen; szellőztetésre is, enyhe időben, gondunk legyen. Jegytáblák, (cinkusok), szalmagyékények és kosarak készítenek.

Diszker. Cserjéket, fákat metszetünk és a hiányzókat utánpótlatjuk. Az eleven sövények visszametszelnek. Elfedett diszcserjék, rózsák, virághagymák, évelő virágok, hidegebb időjárás alkalmával jobban elfedendők, szép napfényes lanya időben ellenben friss levegőt adunk nekik. Új kertek és ujjá alakítandó régi kertek terve megkészítetik és a földmunkálat megkezdetik. Diszcserjék, u. m. fűzfajok, nyárfajok, vadszőlő, Lonicera, Forsythia, Syringa, Tamarix, Sambucus stb. dugványok szedetnek; diszfák, cserjék és rózsák oltása üvegház vagy melegágyakban végzendő és befejezendő. Fuchsia, Vanilia, Lantana, Petunia, Új hollandi növények, szönyegnek (Teppich) való növények dugványok általi szaporítását folytatni kell, a januárban készített dugványok, ha meggyökerestek, cserepekbe ültetendők. Verbenákat szaporítás végett melegágyakba kell kiültetni. Diszcserjék, Cameliák, Azaleák, Rhododendronok, ha korán akarjuk virágoztatni, melegházakba teendők és ott a szükséghez képest, kis kézi fecskendőkkel szorgalmasan öntözzük őket.

Erdészet. Főhasználat ugyanazon teendőkre terjed, melyeket a múlt hónapban említettünk; főleg arra legyünk figyelemmel, hogy a szárazon szállítandó fát e hóban teljesen eltakarítsuk. A mellékhasználat a szurokgyűjtés és mészegetés megkezdésére terjed. Az erdővédelem a fatolvajok elleni védelemre és az erdővédek szigorú felügyeletére szorítkozik. Erdőmivelés. Luczfnyómag szedendő és a hóra szórandó vetések elvégzendők. E hónap vége felé dugványokat kell vágni és pinczékben elhelyezni. A vadászat szünetel, legfeljebb a ragadozók üldözésére terjedhet. —

A cukorrépa-Erdélyben.

I.

(GV) Azon élénk mozgalom, mely néhány hóval ez előtt a cukorrépa termelése s gyári feldolgozása érdekében keletkezett, a mi kis, szűkebb hazánkban is hullámot vetett, a mennyiben a magas kormány, illetve Tiszta Kálmán mint pénzügyminister lehetőleg gondoskodni kívánt arról, hogy a hathatós pártfogása alatt keletkezett vállalkozás Erdélyt sem kerülje el és itt is állíttassék fel, — mint némelyek mondják — egy „hivatalos“ gyár. Hogy az eszmé életrevaló, már csak azon körülmény is bizonyítja, hogy magánosok is fáradság annak megtestesítésén, így a jó nevű Czell czég elhatározta, még pedig jóval a kormány közbelépése előtt, hogy Brassó vidékén saját erején répacukorgyárat állít és az előmunkálatokat oly ügyesen és — csendesen végezte, hogy a gyárnak létrejötté ma már biztosítva van! A kormány vállalkozója Erdélyen kívül még Bihar- és Zemplén megyére vetette szemét és ha még hozzászámítjuk a Hatvanban igen nagy méretekben épülő Deutsch-féle gyárat, ugy egy évnek rövid lefolyása alatt öt gyárat látunk majd keletkezni és működni: — Teljes joggal kérdezhetjük: mi az oka, hogy a cukorrépa termelésének és feldolgozásának felvirágoztatását célzó mozgalmak éppen a jelen perczben keletkeztek? A legjobb, a leghelyesebb válasz erre az lesz, hogy e szerencsés fordulatot a törvényhozásnak köszönhetjük! Tíz évvel ezelőtt az 1878. XXIII. t. cz. szerint általános utján szedték be az adót, még pedig kiindulva 6 millió frtból s évenként fél millióval emelve az adót; — elérve a $10\frac{1}{2}$ milliónyi összeget, a törvényhozásnak újabb intézkedése volt fentartva, a mi 1888-ban tényleg meg is történt. Oly gyárak, melyek a répa hivatalos felmérése alapján fizették az adót, e czimen a nyers répa után 80 kral, a szárított répa után 4 frttal voltak megterhelve métermázsánként. E mellett azonban a cukorkivitelnél jelentékeny visszatérítés (praemium) volt megszabva, még pedig a minőség szerint 9 frt 10 kr, vagy 11 frt 18 kr. Világos, hogy ezen rendszer mellett — a gyártás berendezését és vezetését egyaránt kitünőnek véve fel — azon cukorrépa vidék volt előnyben, mely a legjobb répát adta: s így Csehország, Szilézia, Morvaország eo ipso dominált hazánk felett. Az 1885-ik évben nagy válság ütött ki, melyet első sorban a német túltermelés okozott, minélfogva a répa áralement; Csehország, (hol 6 millió métermázsza a termelés, melyből $2\frac{1}{2}$ millió a kivitel) nagyon sokat szenvedett. A magyarországi termelés az összbirodalminak eddig csak 4% -át tette ugyan; de a kedvezőtlen adórendszer e kis mérvű ipar tovafejlődését is gyökeresen meggátolta! Csak néhány szót ezen állítás igazolására: 1873-ban Sopron, Pószony, Moson és Vas megyékben 26 gyár létezett, 1888 végén 12 állott fenn; ugy, hogy a visszaesés nálunk óriásinak mondható! Főnehézségeink, egy jeles gazdasági írónk szerint, hogy répánkban aránylag kevés a cukortartalom, mi a gyártást drágítja; továbbá, hogy sem a gyárban, sem a mezőn elegendő alkalmas munkással nem rendelkezünk!

Hogy miképen bukkhatik meg egy a cukorrépa fel-
dolgozására szánt vállalat, arra nézve soroljuk fel röviden
a hozzánk legközelebb álló debreczeni gyár esetét. Három
lelkes polgár alapítá meg 1860-ban s vezetése is kitűnő
kezekbe került; mindamellet sok baj érte, mire 1869-ben
részvénytársulattá alakult át és műszakilag is sokat hala-
dott. A mint a cukoradó általán bejött, kormány és gyá-
ros egészségtelen versenyre keltek, az előbbinek folytonos
adóemelésé, az utóbbit új és új berendezésre, jobb és jobb
kiaknázásra kényszerítette. A debreczeni gyár nem követte
e költséges heczzet és midőn ennek daczára a feloszlást ismél-
telen elvetették, 1881-ben az igazgatóság legjobb szakértője
kilépett. Miután az adórendszer a fentemlített évenként fél
millió forintos fokozás miatt napról-napra súlyosabban volt
érezhető, végre 1885 elején mégis be kellett adni a kulesót!
A balsiker főokaiul hivatalosan a következők lettek elis-
merve: kevés cukortartalom (8—9%) a répában, sok ro-
vari ellenség, főleg egy ormányos bogár (cleonus), aránylag
nagy só és szerves anyag tartalom a répában, mi a gyár-
tást nehezíti, drága tüzelő, rossz utak és — az adórend-
szer, mely természetesen ezen rossz répát sujtotta leg-
inkább. . . .

Az 1888. XXIII. t.-cikk egészen más alapot teremt
meg, midőn a cukorra (tehát a gyártmányra) veti ki
11 frtonként métermázsájára az adót, de kiviteli jutalmat
is biztosít a minőség szerint három tételben: 1 frt 50, 1 frt
60 és 2 frt 30 krjával; az e czimen kifizetett összegnek
azonban évenként az osztrák-magyar vámterületről 5 millió
forintot meghaladnia nem szabad, a felesleget a gyárak
visszatéríteni tartoznak.

Ezen u. n. cukorterményadórendszer ha-
zánkra nézve valóságos áldás, mert csak ezen adózási forma
mellett lehetünk versenyképesek a többi országok cukrá-
val szemben. Igen számbavehető szakemberek szerint az új
törvény fog alapul szolgálni a regenerált magyar cukor-
iparnak, mert a gyáros keze a gyártás mikéntjére nézve
semmi tekintetben sem lévén megkötve, egészen szabadon
követhet minden eljárást, mely neki jónak látszik; a mi fő-
leg nálunk, hol a répa rendszerint nem oly tartalomdús,
mint más országokban, a gyártási költségek szempontjából
igen nagy előny! Történnek ugyan kísérletek, hogy e ked-
vezményeken rés üttessék; például a londoni nemzet-
közi konventió a kiviteli jutalmak eltörlését mondotta ki
1891-en kezdve, sőt az osztrák-magyar monarchia is hozzá-
járult, de csak — formailag, későbbre tartva fenn önálló
elhatározását.

Hálásan elismerve az új törvény üdvös intézkedését,
ebből természetesen nem az következik, hogy már most bo-
rura derüre állítsuk fel a cukorgyárakat. Szulovszky
Ignác o. képviselő ur igen higgadt cikkében (Nemzet)
azt mondja: „Azon nagy tekintélyű honfiak, kik a hazai
ipar megteremtésének nagy művénél a nemzetet vezetni
hivatvák, nagy felelősségük érzetében a lehető legnagyobb
elővigyázattal járjanak el, — mert néhány bukott vállalat

nemcsak a részvényeseknek okoz kárt, de évtizedekre teszi
lehetetlenné az újabb vállalkozást.“

„Az elővigyázat superlativumára azon-
ban a cukorgyárak alapításánál van szük-
ség, mert itt nemcsak az egyes vállalkozó szakértelmén és
pénzerején fordul meg a vállalat prosperitása — de ezer
és ezer különféle érdeket kell tekintetbe
venni, hogy a vállalat állandó gyökeret verjen.“ —

A cseh földmívelési tanács kétségkívül igen illetékes
véleményében a következőket mondja: „hogy oly drága
vállalat, mint egy cukorgyárnak létesítése, homokra ne le-
gyen építve, arra mellőzhetlenül szükséges a
kiszemelt vidék számos helyén termelési ki-
sérleteket tenni, melyek a tenyészszak alatt uralkodó
időjárásnak számbavételével a mennyiségről és minőségről
felvilágosítást fognak adni. Igaz, hogy egyetlen év hozama
az elérhető eredmény átlagának csak esetleg, tehát véle-
tlenül felelhet meg, de mindenesetre bizonyos tám-
pontot adna a megítélésre. A termelt répának minősége
első sorban mérvadó a gyár létesítésére nézve s azért
evvel kell először tisztába jönni!“

Óvatos és körültekintő eljárás: kísérlet és ki-
sérlet, ezt hangsúlyoztatják nálunk is a kiváló szakértők, ne-
hogy egy véletlen balsiker huzamos időre elriassza a vállal-
kozási kedvet. —

Mindezeket tudva és méltányolva, valami utmuta-
tást kell okvetlenül adni azon gazdatársaknak, kik a kor-
intó szavát felfogva, az új termelési ág felkarolására ké-
szek.

Midőn Tisza Kálmán pénzügyminister ur ő nmlga az
Erdélyben alapítandó cukorgyár érdekében a mozgalom
vezetésére Bárá Kemény Kálmán alsó fehérmegyei
főispánt és Szabó Józsefet, egyletünk alelnökét kérte fel,
utóbbi az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmánya
elé vitte az ügyet, mely avval behatóan foglalkozott és több
határozatot hozott. E határozatokat nemcsak azért repro-
dukáljuk, hogy az alábbi fejtegetéseknek kiindulási pontja
megállapítva legyen; hanem azért is, mert a „jegyzőkönyv“
szerényebb köntösbe burkolva, sokaknak figyelmét elke-
rülhették.

A november 12-iki ülésnek erre vonatkozó határozata
a következő:

192. Elnök (Szabó József) előadja, hogy a pénzügy-
minister ur ő nmlga magánlevélben tudatta vele, hogy ta-
lálkoznék vállalkozó, ki az erdélyi országrészben egy millió
metermázsa répa biztosításával cukorgyárat építene, mire
5000 hold föld volna szükséges; felajánl 65 kr. répa-árt,
ingyen magot, 15 frt holdankénti előleget stb. Mindezek
folytán a minister a kellő lépések megtételét kéri, hogy a
terv meg is valósulhasson. Egybehangzó felkérés ment Bárá
Kemény Kálmán főispán urhoz is.

Elnök mindenekelőtt a minister ur gondoskodásáért
őszinte köszönetet mondva, az ügyet maga is rendkívül
fontosnak tartja, de éppen azért a legnagyobb óvatossággal

kiván eljárni, nehogy egy esetleges balsiker az egész ügyetán évtizedekre hátravesse s miután nálunk ebbeli, számbavehető tapasztalatok nem léteznek: czélszerűnek tartaná, ha Magyarországról és a Lajtántulról — kivált Csehországból — szereztenének be hiteles adatok. Midőn így már bizonyos anyagról rendelkezni, akkor összehívandók volnának a répatermelésre alkalmasnak tartott vidékek nagyobb birtokosai, hogy a további teendőkre nézve értekezzenek. — Választmány egyhangu helyesléssel fogadván az elnöki kijelentést, a megindult eszmecsere főleg a források megjelölésével foglalkozott. Sigmond Dezső tagtárs vállalkozott, hogy az erdélyrészi czukorrépa öv kiterjedésére és megállapítására adatokat szerez; továbbá fel fognak kértetni a termelés, mivelés és értékesítés fontos kérdéseire nézve felvilágosítást nyújtani: az orsz. gazd. egyesület, a kisbéri ménésbirtokigazgatóság, a hatvani czukorgyár alapítói, a Verein für Zuckerrüben Industrie és a cseh földmívelési tanács. Az adatok összeállításával a titkár bizatik meg. —

— Az adatok beszerzése azonban nem ment oly könnyen, mint sokan hiszik és az igazgató választmány múlt évi december 11-én nyilatkozatot tett közzé, melyben eddigi hallgatását ezen körülménnyel indokolja. De az igazgató választmány csakhamar belátta azt is, hogy az adatok közlése egymagában nem elég és ekként jutott január 7-én tartott ülésén a következő megállapodásra:

„9. 10. Cseh földmívelési tanács és orsz. gazd. egyesület czukorrépa termelési adatokat küldenek — köszönettel fogadtatván, beható eszmecsere után határozatot, hogy beérkezés után az összes adatok összefoglalandók és lapokban közlendők. Egyszersmint Dr. Szentkirályi Ákos indítványára kimondatott, hogy területünk minél több vidékén kísérleti czukorrépatermelés indíttassék meg határozott utasítás szerint, valamint czélszerű volna a termelésre már vállalkozottak részére rövid terjedelmű tájékoztató röpiratot adni ki. A kísérleti pontok meghatározására az elnökség fog előterjesztést tenni, a kísérleti utasítás megszerzésére e. titkár vállalkozott, végre a röpirat szerkesztésére megfelelő szakérő fog felkérteni.“ —

— Ezen határozat alapján kezdünk meg mai számunkban egy cikksorozatot, mely a begyűlt adatokat szoros tárgyilagossággal fogja ismertetni, azon szándékkal, hogy abból legalább némi tájékoztatást lehessen nyerni arra nézve, hogy mit várhat a czukorrépa Erdélyben? —

Kertészeti szakosztályunk 1888-ik évi működése.

Zajtalan, de buzgó működés jellemzi egyesületünk ezen legmunkásabb szakosztályának múlt évi működését is!

E tevékenység első sorban a köztelek és nagy-utczai szőlő szoros felügyeletére s helyes vezetésére irányult és bátran elmondhatjuk, hogy mindkét telep jelen feladatának teljes színvonalán áll. Külön fel kell említenünk azt a mozgalmat, mely ezen ingatlanoknak részben vagy egészben való el-

dását czélozta, mely szándékkal a szakosztály már a priori sem érthetett egyet. Mindazonáltal az 1888. martius-hó 25-én tartott közgyűlés többsége elfogadta az igazgató választmány által előterjesztett következő indítványokat:

„a) A nagy-utczai szőlő egész anyaga egy ujonnan szerzendő alkalmas területre kitelepitendő oly módon, hogy ugyanott egy szőlőiskola is helyet találjon. A kitelepités megtörténte után az egész szőlő eladandó; magától értetődően, hogy az új területnek megszerzése, mint a réginek eladása az alapszabályok értelmében közgyűlési jóváhagyás alá terjesztendő.

b) Miután ma-holnap a köztelek is a város terjeszkedésénél fogva értékessé fog válni, ennek lassankénti kitelepitése is figyelembe volna már az új telep megszerzése alkalmával veendő.

c) A szükséges intézkedések fogantatásával — a kertészeti szakosztály hozzájárulásával és közreműködésével — az igazgató választmány bizassék meg —

Az igazgató választmány külön bizottságra ruházta a további teendőket, de eddig minden a régiben maradt, csak hogy a nézetek oda tisztultak, miszerint az egyesületi kertnek háztelkek útján leendő értékesítése még a távolabbi jövőre marad fenn; ellenben a szőlő alsó részének felhasználása, főleg ha az egyesület maga építene arra csinos bérházat, sok tekintetben elfogadhatónak mutatkozik; természetesen feltéve és kikötve a becses anyagnak a maga teljességében való megóvását! Hogy mi fog történni? arra tán a közelebbi közgyűlés lesz hivatva felvilágosítást adni! —

Fontos lépés volt a kertészeti szakosztálynak, hogy a Bereczki Máté mezőkovácházi sokfajú és hiteles gyümölcs-telepének — mely mint államkincstári jószág-rész eladásra volt kitűzve — megmentését, illetve az eladásból kivonását az országos magyar gazdasági egyesületnél ujabban is megkísértlte! Hogy a lelkes kezdeményezés, daczára Törs Kálmán országgyűlési képviselő felszólalásának és Matlekovics államtitkár megnyugtató válaszának, eredményre még sem vezetett: ennek okairól csak a beavatottak tudnának számolni.

Szintén a kertészeti szakosztály kebeléből indult ki az a szövetkezés, mely a phylloxera elleni védelem czéljából alakult. Eddig ugyan a Királyhágón innen nem mutatkozott a rémes vész, de határainkon leskelődik és éber őrizetet kíván. Az új társulásnak különben nemcsak az a czélja, hogy a behurczolás ellen védekezzenek, hanem az is, hogy itt helyben lendületet adván a esemegészőlő termelésnek, ez által a nagymérvű behozatalt, mely most a Szilágyból, Érmellékről, Magyarádról stb folyik, tetemesen apasztani, esetleg idővel teljesen kiszorítani lehessen. A ki látja és tudja, mily komisz szőlőt árulnak Kolozsvár nyílt piacán, az bizonyára sikert fog kívánni az önzetlennül fáradozók működésének. —

A kertészeti szakosztály a rokon testületek működését is folytonos figyelmére méltatta, azokat tudomásul vette, vagy egyes esetekben külön is felszólalt. E szempontból vette tárgyalás alá a zempléni gazdasági egyesület

által kiválasztott gyümölcsfajokat, valamint a nagy-enyedi gyümölcsészeti egyesület tevékenységét is; mindig óva és figyelmeztetve az illetőket a sokfajúságtól, vagy a nem eléggé kipróbált fajok világgá kürtölésétől; mely tekintetben Villási Pálnak hirtelen választott 9 kedvencz körtéje ellen is kénytelen volt felszólalni. A szolnok dobokamegyei gazd. egyesület gyümölcsészeti vándortanítójának munkássága teljes elismerésre volt méltó s ha az eredmény nem egészen az, az nem az ő hibája! —

A bécsi octoberi birodalmi gyümölcskiállításnak két ülésünken érdekes képét vázolta Ritter Gusztáv tagtárs, ki mint a földmívelési ministerium megbízottja szervezte s rendezte a magyar osztály „hivatalos“ részét. Kár, hogy a t. főkertész ur igen érdekes és teljesen a mi szempontunkból kiinduló előadásai nagyobb nyilvánosságot nem nyarthettek

A szakosztály nagy érdeklődéssel várja az enyedi gyümölcsészeti egyesület új kezdeményezésének sikerét! Az egyesületi falkolában ugyanis megrendelésre termelnek a vevő tetszése szerinti számban és fajban csemetét, melyet az illető a megfelelő kifejlődés után átvenni tartozik; addig is előleggel biztosítván a vállalkozó egyesületet az átvételről. Tartunk tőle, hogy épen az előleg miatt fog a terv hajótörést szenvedni, pedig biztosíték nélkül ilyesmihez fogni teljességgel nem lehet. —

A szakosztály közvetítést is folytatott; többek közt a m. kir. államvasútak kolozsvári üzletvezetősége által kiadott gazdasági magvak és csemeték pályázatára kívánt résztvevőket szerezni, de sikertelenül, mert a budapesti ajánlatok sokkal olcsóbbak voltak. Hogy jobb is volt-e a liferált portéka? azt már nem tudjuk.

A szakosztály indítványára az erdélyi gazd. egyesület az országos kertészeti egyesület rendes tagjainak sorába lépett, ez által is némileg támogatván a közös célt és e mellett élvezvén a derék társulat szakavatott közlönyét. —

A köztelken elhatározottat több kísérleti fajnak termelése, főleg a téli körtékre vonatkozólag; az erdélyi fajok kiegészítése folyamatban van.

Az elmúlt évben számos ismert és több új gyümölcsfaj került izlelésre, ámbár nem lehet tagadni, hogy a gyenge termés mindenképen észrevehető volt; de még az ülések száma is e miatt csökkent.

Tartott az 1888-ik évben 20 szakosztályi ülés, mely 78 jegyzőkönyvi határozatot hozott; a tárgyalásokat szokott buzgalommal id. Bodor Pál elnök és Szentgyörgyi Lajos alelnök váltakozva vezették. A szakosztályi jegyzőkönyvek közül — melyek 1876. óta rendszeresen vezetettek, — most telt be az V-ik kötet. —

Könyvismertetés.

Általános és különleges mezőgazdasági növénytermelés. Gyakorló és tanuló gazdák haszná-

latára írta Balázs Árpád, Hensch Árpád közreműködésével. II-ik kötet II-ik kiadás. Magyar-Óvár 1889.

E hasznos könyvnek első részét, mely az általános növénytermelést foglalja magában, már láttuk s ismertetve is volt érdeme szerint e lapok hasábjain.*)

A ki érdeklődik a hazai gazdasági irodalom termékei iránt s megszerezte volt e munkának első részét (s hiszem, hogy sokan voltak gazdáink között) az bizonyára élénk kíváncsisággal várta e második részt is, mely még szükségesebb s a részletekbe menő tudnivalókat tárgyalja az egyes kulturnövények felől. Egy ilyen specialis szakkönyvben megtalálható rendszeren minden műveleti növény, a mit csak országgrészekként termelni szoktak, tehát hasznos utmutatásul szolgál oly növények termelésére nézve is, melyet itt-ott nem ismernek a hazában, a melylyel eddig nem foglalkoztak egyes vidékeken, de pl. változván a kereskedelmi viszonyok, új gyárak keletkeznek stb, s így megpróbáljuk az új növényeket is felvenni forgónkba, szóval a vetési sorozatba. Pl. termelünk czukorrépát, czikóriát, festő mályvát, mákot, gomborkát, komlót stb. vagy vetni akarunk balta-czimet, herefit-keveréket, czirkot stb. vagy olvasunk néha új, óriási heréről, hangzatos szavakban halljuk feldicsérni a szeradellát vagy egyik-másik indigenát, avagy a hazánkban is vadon előforduló bükköny-fajtát; hát ilyenkor is igen jó szolgálatot tesznek a jó szakkönyvek, minőket eddig sokszor nélkülöztünk. Azután még azért is szükségesek ezek, hogy a természetett növények többféle fajtájával ismertetnek meg bennünket, a melyeket eddig csak hallottunk, vagy nem is hallottunk, hogy léteznek. Azután szükség volt egy ilyen nagobb szabásu növénytermelési munkára — a szakintézeteknél is. Csak azután leljen pártolásra! De bizony tapasztalásból tudhatjuk, hogy a magyar gazdák többségénél mindenre telik, — csak könyvekre nem. Pedig „a jó pap is holtig tanul,“ tartja a közmondás.

Hogy tájékozást szerezzünk magunknak az előttünk fekvő munkáról, felemlitem, hogy nagy 8-ad rétbén jelent meg (mint az I. része) s számlál 417 lapot, 233 a szöveg közé nyomott ábrával, mi oly szükséges, hogy ne mondjam, elmaradhatlan része egy jó oktató könyvnek, vezérfonalnak vagy ismertetésnek, hogy nélkülök a jó munka is veszít értékéből.

A tartalomjegyzéke elébünk tünteti szövegét s így teljes képét uyerjük a benne feldolgozott anyagnak.

Hét fejezetre oszlik az egész. Ime az egyes fejezetek czimei: 1. Gabonaneműek. 2. Hüvelyes vetemények. 3. Káposztafélék. 4. Olajos növények. 5. Fonalas növények. 6. Kereskedelmi növények (ide vannak beosztva a festő és fűszernövények is); végül 7. A mezőn természetett szálas takarmánynövények. Szóval felőleli teljesen a nálunk termelni szokott növényeket.

E II-ik kötet teljesen méltó az elsőhöz, hasonló szer-

*) Lásd „Erdélyi gazda“ 1888. évfolyam, 13-ik szám.

galommal s szakavatottsággal karol fel minden hasznos növényt s tárgyal kellő részletességgel és alapossággal. Bárán kiállja a versenyt a külföldi pl. a német irodalom e nemű termékeivel.

Az egyes növények leírásánál a következő rendet követi: Növénytani s történeti jegyzet. Válfajok. Éghajlat. Fekvés. Talaj Elhelyezése a vetésforgóban. Talaj előkészítése. Trágyázás. Vetés ideje s módja. Vetőmag minős. s mennyisége. Ápolás. Ellenséges befolyások. Betegségek. Letakarítás ideje s módja. A termés nagysága és eltartása. A termés értékesítése. A munka végén találunk egy 36 lapra terjedő „Függelék”-et, mely a többi közt táblás kimutatásban állítja elébünk a kulturnövényeknek tenyészidő hosszát, vetés idejét, vetőmagszükségletét, sortávolságát stb. Ugyancsak táblázatban tünteti föl a termelését leírt 50 növénynek a talajkimerülésre vonatkozó becses adatokat, a kívánt egyes főbb tápanyagokra nézve, mi fontos utmutatásul szolgál a gazdáknak a trágyázás körül elkövetni szokott hiányos eljárásokról. Különb. e. vegyelemzés szolgáltatja adatok minden egyes fontosabb növénynél felemlyve vannak.

Azután a nagyobb gazdákra nézve annyira szükséges a r u t ó z s d e i üzleti szokásokat s a dohánytermelőkre nézve nélkülözhetlen törvényes intézkedéseket közli kivonatban az 1876. s 1887. évi törvényezikkből. Végül egy statisztikai kimutatást közöl Magyarország szántóföld-területének kihasználásáról (az 1886. évről) s a nevezetesebb terményeknek legmagasabb s legalacsonyabb áraitól 1877—1886. évig (a budapesti piacon) s bezárja az egészet a magyar irodalomban előforduló különleges növénytermelés-tant tárgyazó művek felsorolásával chronologikus sorrendben.

Ennyi becses anyagot dolgoztak fel szerzők, azon törekedvén, hogy a mű, mint a czimlapon is ki van tőve: „gyakorló s tanuló gazdák” igényeinek igazán megfeleljen.

Felemlitendőnek tartom még, hogy a ki a m ű t r á g y á z á s o k iránt érdeklődik, az megtalálja benne az utasítást minden egyes fontosabb növénynél, hogy minő műtrágyát s mennyit alkalmazzon. Ugyisint megismerteti ábrákban a kártékony rovarokat s a növénybetegségeket okozó élősdit gombákat s az ezek ellen tehető óvintézkedéseket vagy pusztítási módokat is közli.

A munka kiállítása igen csinos s így az ára nem sokkalható. Bolti ára ugyan 8 forint a két kötetnek; de szerzőnél rendelve meg M. Ó v á r t, v a g y a „G a z d a s á g i L a p o k” kiadó-hivatalában Budapesten (Üllői-ut, Köztelek), akár a „M e z ő g a z d a s á g i S z e m l e” szerkesztősége útján M a g y a r-Ó v á r t együttesen csak 6 fit 50 kr.

Melegen ajánljuk gazdáink figyelmébe.

R. J.

A marostordamegyei gazdasági egylet közgyűlése.

Marosvásárhelyt január 16-án a megyeház nagy termében tartá meg egyletünk ez évi közgyűlését báró Bánffy Zoltán elnöklété alatt; a részvét bizony még kielégítőnek

sem mondható, mert alig valánk 30-an jelen. Az elnök maga is hangsúlyozta, hogy néhány választmányi tag állandóan és buzgón látogatja ugyan a gyűléseket, de a többinél igen nagy indolentia uralkodik a mindnyájunkat oly közléről érdeklő gazdasági közügyek iránt.

Lokody János titkári jelentéséből, mely később nyomtatásban amugy is meg fog jelenni, csak azt emlejük ki, hogy az egylet kísérleti telepe igen szépen fejlődik s annak egy részén az erdőgondnokság által közös költségen kezelt területen már szinte 200 ezer fa-csemete van s az első néhány ezer már e tavaszon fog ingyen kiosztatni az egyleti tagok részére s ezen nálunk igen kiváló fontosságú ügy, t. i. kopáraink befásítása és letarolt erdeink egy részének megújíthatása érdekében az egylet jövőre is tetemes áldozatokat fog hozni.

Az erdélyi fajú fehér szarvasmarha-kiállítások örvedetes haladást tüntetnek fel a megelőző évekkal szemben mind a kiállított állatok számát, a mi az érdeklődésnek, mind minőségét illetőleg, a mi a versenynek és gazdasági fejlődésnek eredménye.

A jövő egyleti, illetve folyó polgári évre sok érdekes és hasznos teendő tüzetett ki, a mennyire mintegy kétezer frt felé való kiadás körében terjeszkedhetni; csak hogy természetesen mulhatlanul szükséges az egyleti tagok munkás részvéte s bizony valljuk be, hogy nagy szükség lenne az állam által az utóbbi években megvont évi 4—5 száz forint segélyre is.

A mi az erdélyrészi gazdasági egylet átiratát illeti, hogy ezután az állattenyésztés emelése céljából állami segélyért az egylet útján folyamodhatni — ez elfogadott s elhatározott ezen uton a folyó évre 500 frt segély kérése.

A m. kir. erdőgondnokság Nyárad-Szeredában is óhajtván egy facsemete iskolát beállítani, annak tetemesebb segélyezését kérte s bár e tekintetben az egylet a helyi nagyobb hasonló munkálattal már is jelentékenyen megterhelte magát, mégis 50 frtot oda is megszavazott.

Elhatározott továbbá, Debreczenből egy simmenthali fajú bikának és Rimaszombatból 3 üszőnek meghozatala.

Bemutattott egy igen gyakorlatias kis kézi vetőgép, mely már ki is próbáltott és kitünően használhatónak találtott — ára 15 frt.

Szóval csak igazi lelkesedés, érdeklődés s egy kissé több pénz kellene és egyletünk nem kevés hasznára lehetne az általános gazdasági fejlődésnek s valóban ha lassan is, de 8 évi működése alatt már is elismerésre méltó eredményeket vivott ki. —

L.

A gazdasági károk elemi csapások által.

Az elemi csapások által a szántóföldekben és szőlőkben bekövetkező károk felvétele körül tanusítandó eljárásra nézve a pénzügyminister a következő körrendeletet bocsátotta ki:

Az elemi károk esetei a káresetek bekövetkezésétől

számított 8 nap alatt mindenkor írásban az illető földrészlet tulajdonosa által közvetlenül a királyi adófelügyelőnél, vagy ama község előjárósága útján jelentendők be, melynek határához a megkárosított birtok-részletek tartoznak. A szabályszerű határidőben bejelentett valamennyi elemi káreset a hely színén bizottságilag felveendő és bizottsági tárgyalás alá vonandó. Az árvíz által okozott károknál a károsodás bekövetkezésének időpontjául az a nap tekintendő, a melyen a mederből kiömlő víz az elborított ártéri területen legmagasabb állását érte el, tehát a káreset bejelentésére kitézött 8 napi határidő ama naptól számítandó; a tartós szárazság és a rovarok pusztításai által okozott káresetek szántóföldeknél a károsult termés letakarítása idejének kezdetét megelőzőleg legalább is 15 nappal és a rovarok, mint jelesen a tortrix pilleriana és phylloxera által okozott károk, szőlőknél legkésőbb az illető év augusztus 1-ső napjáig jelentendők be. A bejelentés vételétől számított 3 nap alatt tartozik a községi bíró (városi polgármester) a helyszínén szemlejegyzőkönyvet vétenni fel s azt a kárbejelentés csatolása mellett azonnal és legfeljebb 3 nap alatt a kir. adófelügyelőhöz beküldeni. Az elemi csapások elbírálására nézve a föld árja által, valamint a tartós szárazság által okozott kár csak a szántóföldekre nézve jöhet figyelembe. A fagy által okozott kár a szőlőknél csak akkor szolgáltathat alapot az adó elengedésre, ha a fagy a növény élet megindulása után következik be. Az elemi kár felvételénél és megállapítása körül követendő eljárásra nézve, ha az elemi csapás valamely földrészletet csak részben károsított meg, a kár mérve csakis azon részre állapítandó meg, melyet az elemi csapás ért. Az elemi csapások által okozott kár mérvét a kárfelvételi bizottság szótöbbséggel határozza meg. A kir. adófelügyelő köteles a beérkezett jegyzékeket átvizsgálni s a kárfelvételi bizottság elnöke által tett észrevételekkel való összevetése mellett elbírálni s ehez képest az elengedendő adóösszeg mérvére, vagy az adó elengedés megtagadására nézve első foku határozatát haladéktalanul meghozni.

Tűz az istállóban!

A gazdának a legnagyobb óvatossági rendszabályok mellett is, sajnos, gyakran kell számolnia a romboló elemek egyik legkérlelhetlenebbikével: a tűzzel. — Különösen az istálló-tűzek gyakoriak. Ily eseteknél az első és főteendő az állatok megmentése. Ez legkönnyebben eszközölhető azok által, kik az állatokkal ápolás és etetés útján naponként érintkezésben vannak. Az eljárás a következő: a lovak lehetőleg mindig felszerszámazandók, a szarvasmarha pedig páronként összelánczolandó; megjegyzendő, hogy mielőtt az égő fedél alól kihajtatnának, a lángoktól megvadult állatok szeme, a mennyire a körülmények engedik, bekötendő s csak ezután hajthatók ki. Juhakolban a vezérkos az ajtó elé tereltetik s ezzel a kutyák a nyájra uszítandók. — Csekélyebb mennyiségű juh megmentése legzélszerűbben megtörténik, hogy megragadva, egyenként vitetik ki a szabad-

ba. Ha a lángok az akol kijárójával szemben volnának láthatók, úgy a nyáját megmentendők, az akol falát kell sietve megnyitnunk s a nyáját erre kiterelnünk említett módon. Sertések szokott ápolóik által terelendők ki; ha ez azonban sikertelennek bizonyulna, úgy erőszakot kell alkalmazni s a sertéseket egyenként fül s a hátsó végtagoknál fogva a veszélyeztetett helyről eltávolítanunk. A mentési miveletnél a legnagyobb csenddel kell eljárni, nehogy az állatok már magában a szokatlan zaj által is megfélemlítenek. A mint az állatok veszélyen kívül helyezvük, az istálló, vagy szóval a veszélyeztetett hely minden nyílását szorgosan zárjuk el, igyekezve ily módon a tüzet elnyomni. Ha ez már az előre haladt tűz miatt lehetetlen, nincs más hátra, mint oly nyíláson át, melynek útján a tűz legkevésbé táplálható levegővel, a vízzel közvetlen oltást szokásos módon megkezdeni. — (G. L.)

A rozsdá ellen.

A földmívelési eszközök rozsdásodásának megakadályozása egyszerűen úgy történhetik, ha azokat szalonnával és gyantával bevonjuk. Erre a célra három rész szalonnát és gyantát veszünk egy rész gyantával s a keveréket egy kefével vagy ruhadarabbal felmázoljuk. Ily módon megóvhatunk a rozsdától minden vas- vagy aczélalkatrészt, a legfinomabbtól kezdve a legdurvábbakig. A kenőcsöt tartjuk mindig készletben, s a tél beállta előtt, mikor elteszük az eszközöket, alkalmazzuk. A rozsdásodás megakadályozásánál tudvalevőleg az a cél, hogy a levegő oxigeniumát az illető tárgytól távol tartjuk. Ezt a fenti módon tökéletesen elérhetjük. (F. É.)

A sertészetetés tizparancsolatja.

Virág Elek „A kis gazda, mint sertéshizláló” című kitűnő munkájában ezeket következőleg adja elő:

I. A takarmányt ok nélkül ne változtasd, vagy ha változtatnod kell, ne hirtelen, hanem fokozatosan menj át egyik takarmányról a másikra.

II. A hizlalás elején kétszer-háromszor etess napjában, annak vége felé legalább háromszor, mert ha egyszerre igen sokat öntesz a váluba, úgy bizonyára hamarabb csömörödnék meg hizóid, könnyebben rondítják össze takarmányukat s akkor sokat fognak a váluban hagyni. Igen gyakran nyugtalanítani az etetéssel a hizókat nem célszerű.

III. Ha az etetés idejét egyszer már meghatározad, pontosan ragaszkodjál a kiszabott órához, különben hizóid kiéheznek, elkezdenek türelmetlenkedni, a mikor aztán mohó falánsággal nyulván az ételhez, könnyen megbetegszenek.

IV. Ha csak lehet, ne adj egyformán elkészített ételt minden etetésre hizóidnak, mert tudhatod, hogy te is megunnád, ha reggel, délbe és este mindig ugyanazt az ételt kapnád.

V. Iparkodjál lehetőleg egyenlő időközökben etetni.

VI. Jól ügyelj, hogy etetés előtt az etető válut jól kitisztítsák, mert ronda tálból neked se esnék jól az étel.

VII. Romlott takarmányt sohasem adj hizóidnok.

VIII. Egy étésre csak annyit adj, a mennyit jó étvágygyal elfogyasztani képesek.

IX. Ha hizóid étvágya megcsappant, ne sokat gondolkozzál; adj nekik nebány napon át pár marék sós zabot, kevés savanyu korpaczibrét vagy káposztalevet, azonkívül még napjára egy evőkanál keserűsóból, ugyanannyi antimoniumból készült keveréket: s ha így sem birsz boldogulni, add el vagy vágasd le haladéktalanul.

X. Soha ne feledd, hogy „a gazda szeme hizlalja a jószágot.“ —

Vizsgarend.

A kolozs-monostori m. k. gazdasági tanintézet vizsgáinak sorrendje a következő: III. év. Február 15-én nemzetgazdaságtan. — 18-án gazd. üzlettan. — 20-án gazdasági jogisme és gazdasági statistika. — 22-én technológia és borászat. — 25-én szarvasmarha- és sertésenyésztés. — 27-én állategészségtan. — II. év. Február 11-én állatboncz és élettan. — 13-án általános növénytermelés. — 15-én növényboncz- és élettan. — 16-án baromfienyésztés. — 18-án állattan — 20-án elméleti mértan. — 22-én kerésszettan. — 23-án ügyirálytan. — 25-én erőműtan. — I. év. Február 26-án általános vegytan. — 28-án ásványtan és földisme. — Márczius 2-án természettan és éghajlattan. — 4-én számtan. — 7-én gyakorlati és szóbeli vizsgák.

Az igazgatóság.

Mellékleteink.

Lapunk ma három mellékletet hoz t. olvasóinknak!

A „Borászati lapok“ egy mutatószámát csatolva,

e kitünő szakközlönyt az érdekeltek pártfogásába a legmelegebben ajánljuk.

Kühne Ede előnyösen ismert gazdasági gépgyáranak hirdetése, minden haladó gazdának, de főleg a jelenleg czukorrépa-termelésre vállalkozóknak érdemi meg teljes figyelmét.

Végre Szent-Királyi Árpád földbirtokos „Eredeti székely tengeri“ című hirdetése az elért nagymérvű sikerek után alig szorul külön ajánlatra. —

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetés.

Eladó almavadoncz.

Az erdélyi gazdasági egyesület köztelkén Kolozsvárt több ezer 2 éves almavadoncz eladó, ezere 12 frt és a csomagolás ára. Megrendeléseket elfogad

Zonda László,
egyleti kertész.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gajona mérték	Tiszta buza	Elegy buza	Rozs	Árpa	Zab	Török-buza	100 kiló.		1 köbméter (tízifa)	1 kiló marhahús
helye	napja								széna	szalma		
k r a j e z á r o k b a n												
Budapest . . .	január	30 métermázsza	730	—	560	575	547	475	—	—	—	—
Brassó	január	25 hektoliter	540	360	300	430	190	350	170	120	260	36
Deés	január	29 " "	550	480	420	—	290	560	260	160	280	28
Fogarás	január	25 " "	500	450	280	—	170	380	250	130	210	28
Gyula-Fehérvár .	január	26 " "	525	390	355	—	210	360	250	150	215	30
Kézdi-Vásárhely	január	24 " "	500	400	315	400	180	400	300	80	240	28
Kolozsvár . . .	január	24 métermázsza	640	—	440	—	420	460	300	140	300	34
Maros Vásárhely	január	24 " "	670	546	455	—	440	425	220	160	250	28
Nagy Szeben . .	január	25 hektoliter	460	340	300	—	200	360	180	100	350	31
Nagy-Várad . . .	január	29 " "	520	422	342	308	202	342	280	140	320	48
Sepsi Szt.-György	január	28 " "	510	430	320	360	170	370	300	100	160	31
Szász-Régen . .	január	24 " "	475	425	300	280	160	350	320	200	260	24
Torda	január	26 " "	475	300	300	300	180	325	300	30	225	28